

Облік і фінанси
Accounting & Finance

Сертифікат

засвідчує, що

Киш Людмила Миколаївна

прийняла участь у роботі
III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«Сталий розвиток
соціально-економічних систем»**

Посвідчення УкрІНТЕІ № 128 від 3 квітня 2019 року

Голова Оргкомітету конференції
виконавчий редактор
журналу «Облік і фінанси»
Остапчук С.М.

Київ
14 травня 2019 року

Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства у сучасних умовах

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку економіки України підприємства змушені будувати свій бізнес у край нестабільному зовнішньому середовищі. Постійні зміни в політиці, коливання курсу валют, інфляційні процеси, знецінення національної валюти, воєнні дії – все це створює кризову ситуацію для економіки держави.

Все вищесказане вимагає від керівництва підприємств та їх менеджменту дуже продуманої та контрольованої фінансової стратегії. Для досягнення прибутку, для досягнення фінансової стійкості необхідно мати чіткий план. Фінансова стратегія передбачає:

- Встановлення цілі, стратегічної мети компанії;
- Окреслення чітких кроків по досягненню цілі;
- Контроль за виконанням кожного кроку;
- Аналіз фінансових результатів;
- Внесення коректив до стратегічної мети (за необхідності і в залежності від типу діяльності компанії).

Не достатньо лише встановити стратегічну мету, потрібно проводити постійний аналіз та планування фінансової стабільності компанії. Особливо важливим є етап аналізу, адже своєчасне виявлення негараздів – половина успіху в їх усуненні.

Тому тема статті є досить актуальною і варто її розглядати, удосконалювати шляхи аналізу та планування фінансової стійкості, адже чим більше науковців приділятимуть увагу даній проблематиці, тим міцнішим буде методична основа менеджменту компаній, що, в свою чергу, забезпечить підприємства і економіку країни від кризових явищ.

Сформульовано чітку проблематику і в даній статті буде розглянуто шляхи її вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Провівши аналіз наукових праць з проблеми статті, можна зробити висновок, що вчені зробили значний внесок в її розв'язання. Зокрема, визначили зміст поняття «фінансова стабільність», запропонували шляхи аналізу даного поняття на підприємстві.

Значний вклад в дослідження аналізу та плануванню фінансової стабільності підприємств зробили: Базилінська О.Я. [1], Біла О.Г. [2], Донченко Т.В. [3], Коробов М.Я. [4], Лісовий А.В. [5], Чуницька І.І. [5], Негашев Е.В. [7], Шеремет А.Д. [7] та ін.

Однак, в Україні вчені та практики недостатньо уваги приділяють плануванню фінансової стійкості та адаптації її до сучасних реалій, хоча велика увага приділяється отриманню прибутку, шляхам розвитку компаній.

На сьогоднішньому етапі розвитку менеджменту підприємств аспекти аналізу та планування фінансової стійкості недостатньо розроблені, викладення їх має суперечливий характер, існує немало розбіжностей серед науковців у розумінні шляхів досягнення фінансової стійкості. Немає чітких напрямків та

програм у даному напрямку.

Тому важливо розглянути дане питання та визначити які головні принципи аналізу та планування фінансової стійкості підприємства у сучасних умовах.

Формулювання цілей статті. Розглянути:

- основні принципи аналізу і прогнозування фінансової стійкості підприємства;
- яким чином аналіз і прогнозування впливають на фінансову стабільність компанії;
- як сучасна економічна ситуація в країні впливає на фінансову стабільність підприємств.

Розкрити:

- реальний стан з даної проблематики;
- основні принципи аналізу та прогнозування, яких повинен дотримуватися менеджмент підприємства;
- складові фінансового прогнозування та контролю.

Провести аналіз фінансової стійкості конкретного підприємства. Сформулювати рекомендації щодо досягнення та втримання фінансової стабільності компанії.

Показати яким чином аналіз та прогнозування фінансової стійкості впливає на кінцевий результат діяльності підприємства. Обговорити застосування аналізу, прогнозу та контролю керівництвом підприємства в нестабільному зовнішньому середовищі.

Остаточною метою статті є розробка рекомендацій для менеджменту компанії щодо правильного та грамотного підходу до розробки прогнозу фінансової стійкості компанії, контролю за його дотримання та аналізу фінансової стабільності.

Виклад основного матеріалу. Фінансова стійкість компанії являється одним із найважливіших показників її діяльності, оскільки відображає ефективність фінансового управління. Важливо чітко розуміти зміст даного поняття, адже, навіть, здавалося б, елементарні парадигми потребують всебічного розгляду та підходу до окреслення ключових характеристик. Існуючі погляди науковців на зміст поняття «фінансова стійкість підприємства» показано в табл. 1.

Таблиця 1

Визначення поняття «фінансова стійкість підприємства» науковцями

Автор	Визначення
М.Я. Коробов [6, с. 354]	Якщо параметри діяльності підприємства відповідають критеріям позитивної характеристики фінансового стану, говорять про фінансову стійкість підприємства, фінансова стійкість формується під впливом рентабельності діяльності. Якщо підприємство збиткове, малорентабельне, якщо величина прибутку падає, говорити про задовільний фінансовий стан, фінансову стійкість не доводиться.
Г.В. Савицька [12, с. 619]	Здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів в мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, яка гарантує його постійну

Автор	Визначення
	платоспроможність та інвестиційну привабливість в межах допустимого рівня ризику.
Н.А. Мамонтова [8]	Економічний стан підприємства, за якого забезпечуються стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва та реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва; свідчить про забезпеченість підприємства власними фінансовими ресурсами, рівень їх використання, напрями розміщення.
А.В. Лісовий [7, с. 96]	Дослідження здатності мобілізувати фінансові ресурси та використання їх у напрямі, який забезпечить економічне зростання.
Л.О. Ващенко [4]	Це один із фінансових станів підприємства, що стає можливим лише за наявності конкретних видів, кількості та якості ресурсів, які є необхідними та достатніми для досягнення поставленої мети.
Т.М. Белікова [2]	Це відсутність дебіторських і кредиторських заборгованостей, своєчасний розрахунок за своїми зобов'язаннями та використання виключно власних коштів для примноження активів установи.

Джерело: розроблено авторами на основі джерел [2; 4; 6; 7; 8; 12]

Найбільш повно, на мій погляд, розкриває сутність фінансова стійкість підприємства комплексна характеристика М.Я. Коробова та Н.А. Мамонтова. Адже саме поєднання підходу до цього поняття вказаними вченими акумулює повноцінне визначення.

Оцінка фінансової стійкості передбачає два основні етапи:

1. Аналіз абсолютних показників (коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт поточних зобов'язань, коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів, коефіцієнт довгострокових зобов'язань, коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу, коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансового ризику, фінансування));

2. Аналіз відносних показників (запаси, власні оборотні кошти, функціонуючий капітал, загальна величина джерел формування запасів). Коефіцієнти мають певне визначення, формули розрахунку та нормативні значення (Табл.2).

Таблиця 2

Показники фінансової стійкості підприємства

Коефіцієнт	Визначення	Формула розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт автономії	Відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу та характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх запозичень.	$p.1495/p.1900$	$>0,5$
Коефіцієнт фінансової залежності	Зростання цього коефіцієнта обумовлює збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства; є показником, оберненим до	$(p.1495+p.1900)/p.1900$	$<0,5$

Коефіцієнт	Визначення	Формула розрахунку	Нормативне значення
	коефіцієнта автономії.		
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	Відображає ту частину оборотних активів, яка фінансується за рахунок власного капіталу.	$(p.1495+p.1095)/p.1195$	$>0,1$
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Визначається як відношення власного капіталу до оборотних активів; коефіцієнт показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності.	$p.1495/p.1195$	$>0,4$
Коефіцієнт поточних зобов'язань	Коефіцієнт характеризує питому вагу поточних зобов'язань у загальній сумі зобов'язань.	$p.1695/(p.1595+p.1695)$	$>0,5$
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	Коефіцієнт характеризує рівень забезпеченості необоротних активів власними коштами.	$p.1095/p.1495$	$>0,5$
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Коефіцієнт характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел зобов'язань.	$p.1595/(p.1595+p.1695)$	$<0,2$
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу	Показник демонструє, скільки гривень власного капіталу припадає на 1 грн. залученого капіталу, а також характеризує фінансову стійкість підприємства.	$p.1495/(p.1595+p.1695)$	$>1,0$
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансового ризику, фінансування)	Показник демонструє, скільки гривень залученого капіталу припадає на 1 грн. власного капіталу; цей коефіцієнт є зворотним попередньому.	$(p.1595+p.1695)/p.1495$	$<1,0$

Джерело: розробка автора на основі [11].

Виділяють чотири типи фінансової стійкості:

- абсолютна стійкість фінансового стану (підприємство є платоспроможним та має достатньо коштів для забезпечення запасів);
- нормальна стійкість (забезпечуються власні запаси, проте залучаються довгострокові кредити та позики, підприємство платоспроможне);
- нестійкий фінансовий стан (залучаються короткострокові кредити та позики, платоспроможність порушена);

- кризовий фінансовий стан (немає змоги формувати власні запаси, підприємству загрожує банкрутство).

Відповідно до таблиці 2 ми визначили показники фінансової стійкості компанії ПАТ «Київстар» за 2015-2017 роки (Табл.3). Розрахунки ґрунтувалися на даних звітності компанії [14].

Таблиця 3

Результати розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості ПАТ «Київстар»

Коефіцієнт	Норма	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Коефіцієнт автономії (КА)	>0,5	0,63	0,7	0,65
Коефіцієнт фінансової залежності (КФЗ)	<0,5	0,37	0,29	0,21
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (КЗВОК)	>0,1	1,0	0,95	1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (КМВК)	>0,4	2,81	2,3	1,9
Коефіцієнт поточних зобов'язань (КПЗ)	>0,5	0,97	0,96	1
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів (КСНВК)	>0,5	1,23	0,98	0,75
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань (КДЗ)	<0,2	0,03	0,04	0,07
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (КСВЗК)	>1,0	1,7	2,4	3,7
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансового ризику, фінансування) (КСЗВК)	<1,0	0,6	0,41	0,27

Джерело: розрахунки автора на основі даних [14].

Зобразимо розраховані показники графічно (Рис.1).

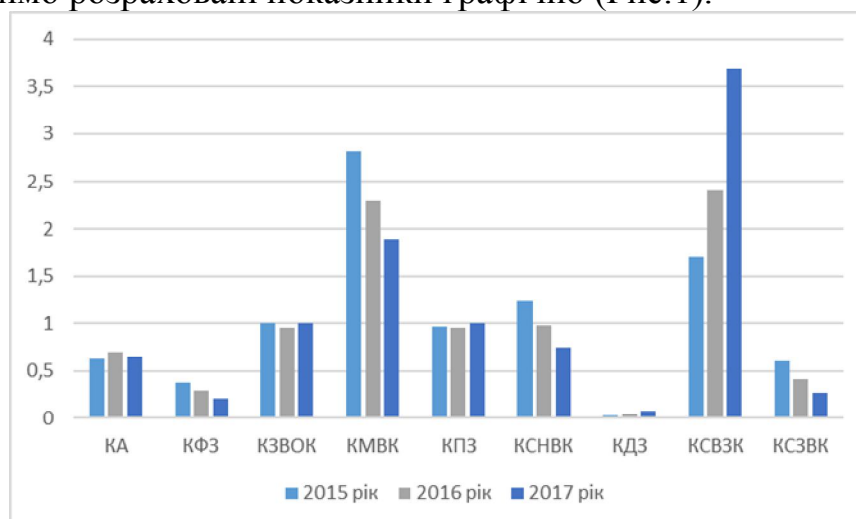

Рис. 1. Результати розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості ПАТ «Київстар»

Джерело: розрахунки автора на основі даних [14].

Проведемо аналіз отриманих результатів. Як бачимо всі показники фінансової стійкості знаходяться в межах норми, однак значення коефіцієнту

маневреності власного капіталу та коефіцієнту співвідношення необоротних і власних коштів з кожним роком погіршується.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу за період дослідження впав на 0,91, проте значно перевищує нормативне значення. Це відбулося за рахунок збільшення вартості оборотних активів на 5,2 млн. грн. при цьому сума власного капіталу також зросла більше, ніж в двічі. Зростання цього показника свідчить про підвищення можливості підприємства вільно маневрувати власними засобами.

Коефіцієнт структури довгострокових вкладень зріс на 0,04 при цьому значення цього показника відповідає теоретично граничному і в багато разів перевищує його на 1,3 пункти. Значення цього показника зросло за рахунок зростання довгострокових зобов'язань в 2 рази. Отже, високе значення цього показника є позитивною характеристикою роботи підприємства.

Коефіцієнт автономії збільшився на 0,02. Це є позитивним для роботи підприємства і свідчить про дуже високу частку власного капіталу в структурі валюти балансу.

Що більше значення цього показника, то більшою є фінансова стійкість підприємства і незалежність його від кредиторів, тобто від зовнішніх джерел фінансування, а проведений аналіз підтверджує повну незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Тоді як коефіцієнт фінансової залежності зменшився на 0,17, і склав 0,21 в 2017 році при нормативному значенні менше 0,5. Так як значення цього показника менше 0,5, і це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами знаходиться в стабільному стані і має значення в межах 1, що значно більше нормативного показника і свідчить про те, що основна частка оборотних активів фінансується за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів зменшився на 0,45 пунктів, однак значно перевищує нормативний показник, що свідчить про високий рівень забезпеченості необоротних активів власними коштами.

Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу зріс на 2 пункти, що показує фінансову стійкість підприємства.

Про ПАТ «Київстар» можна сказати, що підприємство має абсолютну фінансову стійкість. Можна стверджувати, що підприємство має кваліфікованих спеціалістів, які відповідають за аналіз та планування фінансової стійкості, адже саме завдяки чітко побудованій стратегії можна досягти і, головне, втримати високі показники.

З метою втримання високої фінансової стійкості ми виділимо основні рекомендації:

- планове проведення аналізу показників фінансової стійкості;
- у випадку, коли фінансові результати або показники падають потрібно проводити позаплановий аналіз з метою виявлення причини;

- у випадку негативного результату аналізу потрібно впровадити в дію антикризові заходи, які повинні бути розроблені навіть, якщо компанія має абсолютну фінансову стійкість.

Висновки. У статті було розглянуто основні принципи аналізу і прогнозування фінансової стійкості підприємства. Вказано яким чином аналіз і прогнозування впливають на фінансову стабільність компанії. Показано як сучасна економічна ситуація в країні впливає на фінансову стабільність підприємств. Розкрито реальний стан з даної проблематики, основні принципи аналізу та прогнозування, яких повинен дотримуватися менеджмент підприємства. Наведено складові фінансового прогнозування та контролю. Проведено аналіз фінансової стійкості конкретного підприємства.

В умовах нестабільної фінансово-економічної ситуації в Україні, яка бере свій початок не тільки з внутрішніх процесів, які вносять дисбаланс у економічний розвиток країни, а й пов'язана з зовнішніми глобальними проблемами, підприємствам необхідно вжити усіх можливих заходів щодо втримання своєї фінансової стабільності.

З цією метою менеджменту підприємства варто дотримуватися наступних кроків планування фінансової стійкості:

- встановлення чіткої цілі, що відповідатиме фінансовій стійкості;
- розробка плану досягнення відповідно до діяльності підприємства;
- контроль за виконанням кожного кроку;
- внесення коректив в план відповідно до проведеного аналізу;
- постійне спостереження за економічною ситуацією в країні та коригування діяльності компанії відповідно до ситуації та змін в зовнішньому середовищі.

Таким чином, можемо говорити, що в статті розкрито реальний стан з даної проблематики та розроблено рекомендації для менеджменту компанії щодо правильного та грамотного підходу до аналізу та планування фінансової стійкості у сучасній умовах.

КММ